

Mariusz Czyżak

Urząd Komunikacji Elektronicznej
e-mail: m.czyzak@uke.gov.pl

Prawna ochrona świadczenia usług płatniczych i wydawania pieniądza elektronicznego

Kody JEL: K23, K24

Słowa kluczowe: usługi płatnicze, pieniądź elektroniczny, odpowiedzialność karna, nadzór finansowy

Streszczenie. Współczesna gospodarka odznacza się szerokim zastosowaniem technologii elektronicznych zarówno w komunikacji, jak i w wymianie handlowej. W usługach płatniczych wykorzystywany jest powszechnie pieniądź elektroniczny. Świadczenie usług płatniczych podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego, zaś nielegalne prowadzenie działalności w zakresie świadczenia usług płatniczych i wydawania pieniądza elektronicznego podlega odpowiedzialności karnej.

Wprowadzenie

Rozwój gospodarki elektronicznej sprawia, że katalog usług świadczonych na odległość z wykorzystaniem nowych technologii stale się poszerza. Nie dotyczy to jedynie ich różnorodności, ale przede wszystkim wagi i wymiaru ekonomicznego dokonywanych transakcji. W sferze komercyjnej oświadczenia woli składane przez strony operacji finansowych pociągają za sobą często rozporządzenie mieniem o znacznych rozmiarach. Do wszechstronnego wykorzystania technologii elektronicznych dochodzi zatem zarówno w obszarze komunikacji, jak i w wymianie handlowej. W przypadku tej ostatniej, usługi płatnicze mogą być świadczone z wykorzystaniem pieniądza elektronicznego. Od 24 października 2011 roku weszła w życie Ustawa z 19 sierpnia 2011 roku o usługach płatniczych (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1572, ze zm.; dalej: u.u.p.), która uregulowała warunki świadczenia usług płatniczych, prawa i obowiązki stron wynikające z umów o świadczeniu usług płatniczych, zasady prowadzenia działalności polegającej na świadczeniu usług płatniczych, jak również kwestię towarzyszącej ich wykonywaniu odpowiedzialności prawnej. W dalszych rozważaniach przedstawiono pojęcia

usług płatniczych, instytucji płatniczych i pieniądza elektronicznego, jak również środki nadzoru nad instytucjami płatniczymi i zakres odpowiedzialności karnej z tytułu nielegalnego prowadzenia działalności, polegającej na świadczeniu usług płatniczych z wykorzystaniem pieniądza elektronicznego.

1. Pojęcie usług płatniczych i instytucji płatniczej

W myśl postanowień art. 3 ust. 1 u.u.p., za usługi płatnicze uznaje się działalność polegającą na: przyjmowaniu wpłat gotówki i dokonywaniu wypłat gotówki z rachunku płatniczego oraz wszelkie działania niezbędne do prowadzenia rachunku; wykonywaniu transakcji płatniczych, w tym transferu środków pieniężnych na rachunek płatniczy u dostawcy użytkownika lub u innego dostawcy: przez wykonywanie usług polecenia zapłaty, w tym jednorazowych poleceń zapłaty, przy użyciu karty płatniczej lub podobnego instrumentu płatniczego, przez wykonywanie usług polecenia przelewu, w tym stałych zleceń; wykonywaniu transakcji płatniczych wymienionych powyżej, w ciężar środków pieniężnych udostępnionych użytkownikowi z tytułu kredytu, a w przypadku instytucji płatniczej lub instytucji pieniądza elektronicznego – kredytu płatniczego (udzielanego na okres dłuższy niż 12 miesięcy ze środków pieniężnych otrzymanych lub przechowywanych w celu wykonania transakcji płatniczej); wydawaniu instrumentów płatniczych; umożliwianiu wykonania transakcji płatniczych, zainicjowanych przez akceptanta lub za jego pośrednictwem, instrumentem płatniczym płatnika, w szczególności na obsłudze autoryzacji, przesyłaniu do wydawcy karty płatniczej lub systemów płatności zleceń płatniczych płatnika lub akceptanta, mających na celu przekazanie akceptantowi należnych mu środków, z wyłączeniem czynności polegających na jej rozliczaniu i rozrachunku w ramach systemu płatności w rozumieniu ustawy o ostateczności rozrachunku (*acquiring*); świadczeniu usługi przekazu pieniężnego; wykonywaniu transakcji płatniczych, w przypadku których zgoda płatnika na wykonanie transakcji udzielana jest przy użyciu urządzenia telekomunikacyjnego, cyfrowego lub informatycznego, a płatność przekazywana jest dostawcy usług telekomunikacyjnych, cyfrowych lub informatycznych, działającemu jedynie jako pośrednik pomiędzy użytkownikiem zlecającym transakcję płatniczą a odbiorcą.

Reasumując, świadczenie usług płatniczych polega na transferze środków płatniczych w postaci gotówki lub pieniądza elektronicznego od jednego podmiotu, określonego mianem płatnika, do drugiego podmiotu, tj. odbiorcy, jakkolwiek i płatnikiem i odbiorcą tych płatności może być ten sam podmiot (Hornowski, Janiszewski, Karkowska, Rudolf, Seweryniak, 2014).

Działalność w zakresie świadczenia usług płatniczych może być prowadzona jedynie przez podmioty ze statusem dostawcy usług płatniczych – mogą go uzyskać: bank krajowy, oddział banku zagranicznego; instytucja kredytowa lub jej oddział; instytucja pieniądza elektronicznego; oddział podmiotu świadczącego pocztowe usługi płatnicze w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej, uprawnionego zgodnie

z prawem tego państwa do świadczenia usług płatniczych oraz Poczta Polska SA w zakresie, w jakim odrębne przepisy upoważniają ją do świadczenia usług płatniczych; instytucja płatnicza; Europejski Bank Centralny, Narodowy Bank Polski (dalej: NBP) i bank centralny innego państwa unijnego, jeśli nie działają one jako władze monetarne lub organy administracji publicznej; organ administracji publicznej; spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa lub Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa w zakresie, w jakim są one uprawnione do świadczenia usług płatniczych; biuro usług płatniczych. Działalność w zakresie wydawania pieniądza elektronicznego bądź jego wykupu może być natomiast wykonywana wyłącznie przez wydawców pieniądza elektronicznego (art. 4 u.u.p.).

Wypada także wspomnieć przede wszystkim o kategorii podmiotów określanej mianem „instytucji płatniczej”. Charakter instytucji płatniczej ma krajowa instytucja płatnicza lub unijna instytucja płatnicza. Ta pierwsza to osoba prawna, która uzyskała zezwolenie na prowadzenie działalności w charakterze instytucji płatniczej, a ta druga to osoba prawna, której właściwe organy nadzorcze wydały zezwolenie na świadczenie usług płatniczych (art. 2 pkt 11, 16 i 32 u.u.p.). Świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej wymaga uzyskania zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: KNF) wydanego na wniosek osoby prawnej z siedzibą na terytorium Polski. W przypadku działalności polegającej na umożliwianiu wykonania transakcji płatniczych instrumentem płatniczym płatnika, zainicjowanych przez akceptanta lub za jego pośrednictwem, wydanie zezwolenia następuje dodatkowo po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP, przy czym opinia ta obejmuje ocenę wniosku w zakresie zgodności z prawem oraz zapewnienia bezpieczeństwa i sprawności świadczenia usługi płatniczej (art. 60 u.u.p.). KNF określa w zezwoleniu usługi płatnicze, które instytucja płatnicza uprawniona jest świadczyć (art. 63 u.u.p.). Wśród wielu wymogów, jakie spełnić musi podmiot ubiegający się o zezwolenie należy wskazać np.: posiadanie stosownego kapitału założycielskiego (np. w kwocie 125 tys. euro, gdy wnioskodawca zamierza świadczyć wszystkie usługi płatnicze), posiadanie środków finansowych przeznaczonych na fundusze własne w wymaganej wysokości czy też zapewnienie ostrożnego i stabilnego zarządzania działalnością objętą wnioskiem o wydanie zezwolenia oraz należyte wypełnianie obowiązków związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, w tym m.in. przez dysponowanie system zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej odpowiedniego do rodzaju, skali i stopnia złożoności świadczonych usług płatniczych (art. 64 u.u.p.). Wspomniane powyżej wymogi licencyjne służyć mają przede wszystkim zapewnieniu użytkownikom należytej ochrony środków pieniężnych oraz utrzymaniu stabilności rynku usług płatniczych (Hornowski i in., 2014).

Krajowa instytucja płatnicza może przybrać postać tzw. czystej instytucji płatniczej, gdy świadczy ona wyłącznie jedną bądź kilka usług płatniczych. Poza świadczeniem usług płatniczych, krajowa instytucja płatnicza może również świadczyć usługi dodatkowe, ściśle powiązane ze świadczeniem usług płatniczych, do których należą: usługi wymiany walut, usługi bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych

przekazanych w celu wykonania transakcji płatniczej, a także usługi przechowywania i przetwarzania danych. Może również prowadzić system płatności tj. „system transferu środków pieniężnych oparty na formalnych i znormalizowanych regulach oraz wspólnych zasadach dotyczących przetwarzania, rozliczeń lub rozrachunku transakcji płatniczych”. Krajowa instytucja płatnicza może ponadto prowadzić inną działalność gospodarczą jako tzw. hybrydowa instytucja płatnicza (Hornowski i in., 2014).

2. Pojęcie pieniądza elektronicznego i instytucji pieniądza elektronicznego

W najprostszym znaczeniu pieniądz elektroniczny to „elektroniczny zasób wartości pieniężnych w urządzeniu technicznym, w tym z góry opłaconych kartach, który może być wykorzystany do dokonywania płatności na rzecz podmiotów innych niż emitent bez konieczności angażowania w transakcję rachunków bankowych, lecz funkcjonujący jednocześnie jako z góry opłacony instrument na okaziciela¹”. Pieniądz elektroniczny doczekał się również definicji legalnej. Na gruncie ustawy o usługach płatniczych jest to „wartość pieniężna przechowywana elektronicznie, w tym magnetycznie, wydawana, z obowiązkiem jej wykupu, w celu dokonywania transakcji płatniczych, akceptowana przez podmioty inne niż wyłącznie wydawca pieniądza elektronicznego” (art. 2 pkt 21a u.u.p.).

W odróżnieniu od pieniądza gotówkowego, którego wartość wyrażają, będące jego nośnikami, banknoty lub monety, w przypadku pieniądza elektronicznego jest nim np. karta przedpłacona wydana przez bank. Nie jest nim pieniądz bezgotówkowy przechowywany na rachunku bankowym jako zapis księgowy. Płatności elektroniczne, ze względu na kryterium terminu płatności, podzielić można na przedpłacone, płacone na bieżąco i płacone później. Płatności przedpłacone dokonywane są z uprzednio zasilonego konta. Systemy płatności elektronicznych obejmują takie metody płatności, jak: wirtualne karty płatnicze, płatności za pośrednictwem poczty elektronicznej, elektroniczne polecenie pobrania, portfele elektroniczne, e-transfery, tj. przelewy realizowane bezpośrednio z konta klienta, e-gotówka oraz Elektroniczna Prezentacja i Płatność Rachunków (Chinowski, 2013).

Kolejną kategorią podmiotów świadczących usługi płatnicze wymagającą omówienia jest zatem instytucja pieniądza elektronicznego, która może mieć charakter krajowy lub unijny (art. 2 pkt 10a u.u.p.). Wydawanie pieniądza elektronicznego oraz świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji pieniądza elektronicznego wymaga uzyskania zezwolenia KNF, które może zostać wydane, na wniosek, osobie prawnej z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Do przedmiotowego wniosku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zezwolenia KNF na prowadzenie

¹ www.nbportal.pl.

działalności w zakresie świadczenia usług płatniczych, przy czym w programie działalności i planie finansowym osoby prawnej ubiegającej się o wydanie zezwolenia podaje się wówczas również informację o planowanej średniej wartości pieniądza elektronicznego pozostającego w obiegu (art. 132a u.u.p.). Zezwolenie tego rodzaju może zostać wydane tylko takim podmiotom, które mają kapitał założycielski w wysokości co najmniej równowartości w walucie polskiej kwoty 350 tys. euro (art. 132b u.u.p.). Krajowa instytucja pieniądza elektronicznego jest zobowiązana do ochrony środków pieniężnych otrzymanych w zamian za wydany pieniądz elektroniczny z zastosowaniem zasady, że środki pieniężne otrzymane w zamian za wydany pieniądz elektroniczny nie są w żadnym momencie podczas przechowywania łączone ze środkami pieniężnymi posiadanyymi przez krajową instytucję pieniądza elektronicznego z innego tytułu, a ponadto są składane na wyodrębnionym do tego celu rachunku bankowym w banku krajowym, instytucji kredytowej lub oddziale banku zagranicznego bądź też inwestowane w bezpieczne, płynne aktywa o niskim ryzyku, deponowane na wyodrębnionym do tego celu rachunku (art. 132 u.u.p.). Unijna instytucja pieniądza elektronicznego oznacza natomiast osobę prawną, której właściwe organy nadzorcze wydały zezwolenie na wydawanie pieniądza elektronicznego (art. 2 pkt 31a u.u.p.).

3. Odpowiedzialność karna za nielegalne świadczenie usług płatniczych i wydawanie pieniądza elektronicznego

W myśl postanowień art. 150 u.u.p., grzywnie do 5 mln zł albo karze pozbawienia wolności do lat dwóch, albo obu tym karom łącznie, podlega ten, kto: nie będąc uprawniony, prowadzi działalność w zakresie świadczenia usług płatniczych lub w zakresie wydawania pieniądza elektronicznego; nie będąc uprawnionym, używa w nazwie (firmie) lub do określenia wykonywanej działalności gospodarczej albo w reklamie takich określeń jak – „usługi płatnicze”, „wydawanie pieniądza elektronicznego”, „instytucja płatnicza”, „biuro usług płatniczych”, „instytucja pieniądza elektronicznego” albo „oddział zagranicznej instytucji płatniczej”; dopuszcza się wspomnianych powyżej czynów działając w imieniu lub w interesie osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną. Pierwszą kategorią działań podlegających odpowiedzialności karnej, w tym przepisie jest więc w świetle powyższego przepisu nielegalne świadczenie usług płatniczych lub wydawanie pieniądza elektronicznego, a zatem dokonywanie czynności tego rodzaju pomimo nieposiadania statusu podmiotu do tego uprawnionego. Drugą kategorią są czyny związane z nieuprawnionym posługiwaniem się nazewnictwem zastrzeżonym dla instytucji zajmujących się świadczeniem usług płatniczych i wydawaniem pieniądza elektronicznego, w nazwie podmiotu prowadzącego taką działalność, w określeniu rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, jak również w reklamie wykorzystywanej dla pozyskania klientów. Mowa tutaj o takich określeniach, jak „usługi płatnicze, wydawanie pieniądza elektronicznego, instytucja płatnicza, biuro usług płatniczych,

instytucja pieniądza elektronicznego, jak również oddział zagranicznej instytucji płatniczej”. Istotą szkodliwości społecznej wykorzystywania tej terminologii jest z jednej strony podważanie wiarygodności instytucji, które w świetle prawa są uprawnione do ich używania, z drugiej zaś strony uwiarygadnianie statusu podmiotów nielegalnie prowadzących i pozyskujących dzięki takim zabiegom klientów, którzy stają się zwykle potencjalnymi ofiarami przestępstwa, oszustwa. Trzecia grupa zachowań obejmuje natomiast te czyny, które popełniane są przez osoby działające w imieniu bądź w interesie osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, ale mającą, z mocy prawa, zdolność prawną. Sprawca nie dopuszcza się wówczas nielegalnej działalności w swoim imieniu, jak w dwóch poprzednio wymienionych przypadkach, ale działa na rzecz innej osoby fizycznej lub podmiotu korporacyjnego, zarówno będąc umocowanym do występowania w ich imieniu w ramach umowy cywilnoprawnej lub umowy o pracę, jak i działając na podstawie ustaleń faktycznych.

Ustawodawca uwzględnił również ryzyko wynikające z prowadzenia przez dostawcę usług płatniczych swojej działalności za pośrednictwem różnych kategorii pośredników. Zgodnie z art. 151 ust. 1 u.u.p., kto nie będąc uprawnionym przez dostawcę, zawiera w jego imieniu umowy o usługę płatniczą, podlega grzywnie do 3 mln zł bądź karze pozbawienia wolności do lat dwóch albo obu tym karom łącznie (art. 151 ust. 1 u.u.p.). Takiej samej sankcji podlega sprawca czynu polegającego na działaniu w imieniu lub w interesie osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną (art. 151 ust. 2 u.u.p.). Pośrednictwo wymaga uprzedniego umocowania przez wydawcę bądź agenta do wykonywania określonych czynności, tak w jego imieniu, jak i na jego rzecz. Wobec braku stosownego upoważnienia wykonywanie działalności przez pośrednika jest nielegalne. Sam stan braku uprawnienia nie polega wyłącznie na braku uprzedniego upoważnienia pośrednika do wykonywania przedmiotowych czynności, ale również działaniu wbrew jego treści lub z przekroczeniem jego zakresu (Kaszubski, Obzejta, 2012).

Niezwykle istotnym aspektem prowadzenia działalności świadczenia usług płatniczych jest wiarygodność informacji sprawozdawczych i innych danych przekazywanych pomiędzy instytucjami uczestniczącymi w funkcjonowaniu rynku usług płatniczych. Stąd też karze grzywny do 1 mln zł albo karze pozbawienia wolności do lat dwóch, albo obu tym karom łącznie podlega ten, kto będąc odpowiedzialnym w instytucji płatniczej, biurze usług płatniczych, instytucji pieniądza elektronicznego lub oddziale zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego za przekazywanie informacji KNF, podaje informacje niezgodne ze stanem faktycznym albo w inny sposób wprowadza w błąd ten organ (art. 152 u.u.p.). Karze grzywny do 500 tys. zł albo karze pozbawienia wolności do lat dwóch, albo obu tym karom łącznie podlega ten, kto będąc zobowiązanym do zachowania w tajemnicy informacji dotyczących użytkownika lub posiadacza pieniądza elektronicznego w związku ze świadczonymi mu usługami płatniczymi, wydawanym mu pieniądzem elektronicznym lub udzielonym mu kredytem,

ujawnia je niezgodnie z upoważnieniem określonym w ustawie. Jeżeli zaś sprawca dopuszcza się takiego czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, podlega grzywnie do 1 mln zł albo karze pozbawienia wolności do lat trzech, albo obu tym karom łącznie. W związku z tym, że na podstawie art. 14a–14c u.u.p., na agencie rozliczeniowym, wydawcy instrumentu płatniczego i wydawcy pieniądza elektronicznego ciąży obowiązek informacyjny względem NBP, zarówno ten kto, wbrew tym obowiązkom nie udziela NBP wymaganych informacji, jak również ten, kto dopuszcza się powyższego zaniechania, działając w imieniu lub w interesie osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, podlega grzywnie do 1 mln zł (art. 153a u.u.p.). Odpowiedzialności karnej podlega wreszcie niezamieszczenie oświadczenia na stronie internetowej podmiotu porównującego oferty dostawców prowadzących rachunki płatnicze, że jest podmiotem porównującym oferty dostawców prowadzących rachunki płatnicze, a prowadzona przez niego strona internetowa spełnia wymogi wskazane w ustawie o usługach płatniczych. Dotyczy to zarówno zaniechania tego podmiotu (o ile jest z oczywistych względów osobą fizyczną), jak również osoby, która dopuszcza się go, działając w imieniu lub w interesie osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną. Czyny te podlegają karze grzywny do 1 mln zł (art. 153b u.u.p.).

Grzywnie do 5 mln zł podlega także prowadzenie bez wymaganej zgody Prezesa NBP lub innego rodzaju uprawnienia, schematu płatniczego, tj. zbioru zasad przeprowadzania transakcji płatniczych, wydawania i akceptowania przez dostawców usług płatniczych instrumentów płatniczych i przetwarzania transakcji płatniczych wykonywanych przy użyciu instrumentów płatniczych oraz system kart płatniczych. Karze podlega zarówno ten, kto działalność prowadzi osobiście, jak i ten, kto dopuszcza się wspomnianego czynu, działając w imieniu lub w interesie osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną (art. 152a u.u.p.).

4. Nadzór nad instytucjami płatniczymi

Działalność w zakresie usług płatniczych oraz w zakresie wydawania pieniądza elektronicznego prowadzona przez krajowe instytucje płatnicze, w tym przez ich agentów i innych przedsiębiorców, za pośrednictwem których krajowa instytucja płatnicza świadczy usługi płatnicze lub dokonuje wykupu pieniądza elektronicznego, a także podmioty wykonujące niektóre czynności operacyjne na podstawie umowy zawartej przez krajową instytucję płatniczą w formie pisemnej z innym przedsiębiorcą, podlega nadzorowi sprawowanemu przez KNF. Zgodnie z postanowieniami art. 4 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 1 ust. 2 Ustawy z 21 lipca 2006 roku o nadzorze nad rynkiem finansowym (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 196, ze zm.; dalej: u.n.r.f.), do zadań KNF należy m.in. sprawowanie nadzoru nad instytucjami płatniczymi, biurami usług płatniczych, instytucjami

pieniądza elektronicznego, oddziałami zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego na zasadach określonych w ustawie o usługach płatniczych. Celem tego nadzoru jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku finansowego w tym obszarze, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku również przez rzetelną informację dotyczącą funkcjonowania rynku (art. 2 u.n.r.f.). Celem szczegółowym w odniesieniu do nadzoru usług płatniczych jest natomiast zapewnienie bezpieczeństwa finansowego krajowych instytucji płatniczych oraz zgodności działalności krajowych instytucji płatniczych z przepisami ustawy o usługach płatniczych, przepisów prawa unijnego oraz warunkami zezwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności, jak również ochrona interesów użytkowników i posiadaczy pieniądza elektronicznego (art. 99 u.u.p.).

Należy dodać, że KNF ma również uprawnienie do zawieszenia w czynnościach osoby zarządzającej instytucją płatniczą w razie przedstawienia tej osobie zarzutów w postępowaniu karnym lub w postępowaniu w sprawie o przestępstwo skarbowe, jak również spowodowania przez tą osobę znacznych strat majątkowych krajowej instytucji płatniczej (art. 105 ust. 6 u.u.p.). Czynności podejmowane w ramach nadzoru polegają m.in. na dokonywaniu oceny sytuacji finansowej krajowej instytucji płatniczej oraz badaniu jakości zarządzania krajową instytucją płatniczą, w tym systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej (art. 100 u.u.p.).

KNF prowadzi w systemie informatycznym rejestr dostawców i wydawców pieniądza elektronicznego, który jest jawny i dostępny dla osób trzecich za pośrednictwem strony internetowej KNF. Składa się on z: rejestru krajowych instytucji płatniczych obejmującego również ich agentów i oddziały; rejestru kas oszczędnościowo-kredytowych obejmującego również ich oddziały; rejestru biur usług płatniczych obejmującego również ich agentów i oddziały; rejestru krajowych instytucji pieniądza elektronicznego obejmującego również ich agentów i oddziały; a także rejestru oddziałów zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego (art. 133 u.u.p.). Podmioty wpisane do rejestru są obowiązane zapewnić zgodność danych wpisanych na ich wniosek do rejestru ze stanem faktycznym, jak również poinformować KNF o każdej zmianie danych objętych wpisem do rejestru, nie później niż w terminie 14 dni od dnia uzyskania informacji o zmianie, składając stosowny wniosek. KNF może nałożyć na podmiot dopuszczający się naruszenia tego obowiązku, karę pieniężną w wysokości nieprzekraczającej 500 zł za każdy dzień opóźnienia, nie większej jednak niż 100 tys. zł, uwzględniając przy tym w szczególności rodzaj i wagę naruszenia, rozmiar prowadzonej działalności oraz sytuację finansową krajowej instytucji płatniczej (art. 139 u.u.p.).

Podsumowanie

Świadczenie usług płatniczych opartych na pieniądzu elektronicznym jest nieodłącznym elementem współczesnej gospodarki. Trudno byłoby sobie bowiem wyobrazić

jej funkcjonowanie bez wykorzystania technologii teleinformatycznych. Jak każda dziedzina gospodarki nie może się jednak i ta obyć bez nadania jej określonego wymiaru formalnoprawnego. Jak wspomniano w uzasadnieniu do projektu ustawy o usługach płatniczych, celem jej stało się „usunięcie barier dla realizacji usług płatniczych, również transgranicznie, zwiększenie konkurencji między podmiotami świadczącymi usługi płatnicze, zwiększenie zaufania konsumentów do nowoczesnych instrumentów płatniczych i pełna harmonizacja na terenie Unii Europejskiej przepisów prawnych dotyczących usług płatniczych”. Oczekiwano również, że jej wejście w życie przyczyni się do zwiększenia wykorzystania obrotu bezgotówkowego, co wydaje się oczywiste wobec ustalenia ścisłych i usankcjonowanych prawem reguł świadczenia usług płatniczych i wydawania pieniądza elektronicznego. Nie można jednak zapominać, że rozwiązania legislacyjne określające te zasady powinny z jednej strony nadążać za jego rosnącym znaczeniem dla rozwoju gospodarczego i służyć zaspokajaniu potrzeb przedsiębiorców i konsumentów, z drugiej zaś przede wszystkim zapewniać ochronę interesów uczestników transakcji elektronicznych w sytuacji, w której cyberprzestrzeń to nie tylko płaszczyzna wymiany handlowej służąca rozwojowi gospodarstwu, ale również wirtualne środowisko wykorzystywane przez przestępców, których metody działania stale ewoluują.

Bibliografia

- Chinowski, B. (2013). *Elektroniczne metody płatności. Istota, rozwój, prognozy*. Warszawa: Komisja Nadzoru Finansowego.
- Dzięgielewska, P., Szulikowski, M. *Odpowiedzialność dostawców usług płatniczych*. LEX, ABC nr 185137.
- Hornowski, J., Janiszewski, A., Karkowska, E., Rudolf, P., Seweryniak, K. (2014). *Krajowe instytucje płatnicze – prawa i obowiązki*. Warszawa: Komisja Nadzoru Finansowego.
- Kaszubski, R.W., Obzejta, Ł. (2012). *Karty płatnicze w Polsce*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Sejm RP VI kadencji, Druk nr 4217, Projekt ustawy o usługach płatniczych, Uzasadnienie projektu.
- Ustawa z 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 196, ze zm.).
- Ustawa z 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1572, ze zm.).
- www.nbpportal.pl (1.02.1017).

**LEGAL PROTECTION
OF PROVIDING PAYMENT SERVICES AND ISSUING E-MONEY**

Keywords: payment services, e-money, criminal responsibility, financial supervision

Summary. The modern economy is characterized by extensive use of electronic technologies both in communication and in trade exchange. E-money is commonly used in payment services. Providing payment services is supervised by the Financial Supervision Authority, while running illegal business activities in terms of providing payment services and issuing e-money is subject to criminal responsibility.

Translated by Mariusz Czyżak

Cytowanie

Czyżak, M. (2017). Prawna ochrona świadczenia usług płatniczych i wydawania pieniądza elektronicznego. *Ekonomiczne Problemy Usług, 1* (126/1), 53–62. DOI: 10.18276/epu.2017.126/1-06.